

PM för prövning och rapportering av läroplikt som fullgörs hemma

Mariefhamn stads grundskolor

Mikael Rosbäck
Bildningschef

Innehåll

Anvisningarna i Landskapet Ålands Läroplan för grundskolan	3
Flödesschema.....	6
Vårdnadshavarnas skyldigheter	6
Vilka handhar prövningen.....	7
Referenser	7

Anvisningarna i Landskapet Ålands Läroplan för grundskolan

Läroplikt som fullgörs hemma

De barn som har sin hemort på Åland kan uppfylla sin läroplikt genom hemundervisning. Då ett barn enligt vårdnadshavarens beslut fullgör läroplikten hemma övergår ansvaret för ordnandet av studierna och ansvaret för att barnet tillägnar sig sådana kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen till vårdnadshavaren. Vårdnadshavarna för barn som fullgör sin läroplikt i hemmet ska läsårsvis skriftligt anmäla till hemkommunen att läroplikten fullgörs genom hemundervisning. Till anmälan ska en uppdaterad plan bifogas där det framkommer hur vårdnadshavaren planerar att undervisningen ska ordnas så att hela läroplikten fullgörs i enlighet med målen i läroplanen. Därtill ska vårdnadshavaren i god tid inför varje tillsynstillfälle, som ska ordnas en gång per termin, lämna in en redogörelse för periodens arbete så att utvärderingen av elevens kunskaper kan grunda sig på det stoff som behandlats i hemundervisningen. Ett läropliktigt barn som studerar hemma, d.v.s. inte deltar i den undervisning som kommunen ordnar i grundskolan, är inte inskrivet i någon skola och registreras alltså inte som elev i någon av kommunens skolor. Eleven har ändå rätt till samma elevhälsotjänster som en elev som fullgör sin läroplikt i skolan, alltså tjänster såsom psykolog- och kuratorstjänster och skolhälsovård. Barn med annat modersmål än svenska kan delta i den förberedande undervisningen som grundskolan i hemkommunen ordnar.

Hemundervisade elever kan inte följa anpassade lärokurser eftersom beslut om mångprofessionellt stöd endast kan fattas för elever som är inskrivna i en skola. Detta innebär att, om vårdnadshavaren beslutar att barnet ska fullgöra sin läroplikt i hemmet, barnets studier och bedömningen av dem kan synas vara strängare bundna till läroplanens mål och kunskapskriterier eftersom utvärderingen av barnets kunskaper inte kan grunda sig på anpassade mål och kriterier utan ska följa den allmänna lärokursen.

Prövning och rapportering om de läropliktigas framsteg

Bildningsnämnden i den kommun där den läropliktiga är bosatt ska tillse att barnets framsteg prövas i slutet av varje termin ända tills läroplikten upphör, d.v.s. tills barnet har

förvärvat sådana motsvarande kunskaper och färdigheter som anges i Landskapet Ålands läroplan för grundskolan eller det har förflutit tio år sedan läroplikten började.

Prövningen sker genom ett möte mellan lärare och den läropliktiga. I vilken form som utvärderingen görs bestäms genom dialog mellan skolan och hemmet där man avväger hur elevens kunnande och lärande bäst kan utvärderas. Den läropliktigas kunskaper och färdigheter utvärderas exempelvis genom samtal, skriftliga och muntliga uppgifter, prestationer i konst- och färdighetsämnen och arbetsprover. Färdigheterna kan även påvisas i autentisk miljö, exempelvis i naturen, ett laboratorium eller på en idrottsplats.

De lärare som förordnats att handha prövningen, ska beskriva den läropliktigas framsteg i en skriftlig redogörelse med bedömningen godkänd eller icke godkänd men redogörelsen är inte ett betyg. Redogörelsen sparas på skolan/bildningskansliet och användas som grund för utvärdering vid kommande provningstillfällen. En kopia av redogörelsen ska ges till vårdnadshavaren efter varje provningstillfälle.

Om ingen av barnets vårdnadshavare har svenska som modersmål ska barnets kunskaper i ämnet svenska särskilt uppmärksammas vid tillsynen.

Avbruten hemundervisning

Om barnets framsteg vid provningstillfället är väsentligt lägre än vad som rimligen kan förväntas ska vårdnadshavarna informeras och få möjlighet att åtgärda bristerna under kommande termin. Om barnets utveckling och lärande under ett läsår uppvisar allvarliga brister och skolan gör bedömningen att barnets läroplikt inte fullgörs genom hemundervisningen kan kommunen fatta ett beslut om att avbryta hemundervisningen. Ett beslut om avbrytande av hemundervisning innebär att barnet ska uppfylla läroplikten i

kommunens grundskola eller i en ersättande grundskola. Ett beslut om avbrytande av hemundervisning ska fattas skriftligen av grundskolechefen eller utbildningschefen. Ärendet bereds av skolföreståndaren eller skolans rektor. Innan beslutet fattas ska barnet och dennes vårdnadshavare samt eventuellt andra sakkunniga höras.

Intyg över fullgjord läroplikt

Då ett barn som fullgjort sin läroplikt i hemmet har förvärvat sådana motsvarande kunskaper och färdigheter som anges i läroplanen för grundskolan på Åland eller det har förflutit tio år sedan läroplikten började ska ansvarig nämnd i kommunen utfärda ett intyg. Av intyget ska framgå att läroplikten förverkligats genom hemundervisning och att läroplikten upphört. Intyget är inte ett betyg.

Särskild examen – betyg som motsvarar grundskolans avgångsbetyg

Om en vårdnadshavare för ett barn som fullgör sin läroplikt i hemmet önskar att barnet i slutet av läropliktsåldern ska erhålla ett betyg som motsvarar avgångsbetyget eller betyg i enskilda ämnen från grundskolan ska barnet delta i en särskild examen. Vårdnadshavaren till barnet ska meddela skolan ett år på förhand att man avser avlägga en särskild examen antingen i alla grundskolans ämnen eller i enskilda ämnen. Den särskilda examen ska visa att barnet innehar kunskaper och färdigheter i dessa läroämnen och ämneshelheter som motsvarar de kunskaper och färdigheter som ingår i grundskolans läroplan. Även de tidigare visade prestationerna under prövningstillfällena ska ligga som grund för slutbedömningen. Om barnet klarar examen i alla grundskolans ämnen skrivs ett betyg över fullgjord läroplikt ut. Betyget motsvarar avgångsbetyget från grundskolan.

Om man inte önskar ett vanligt skolbetyg, när läroplikten upphör, erhåller man ett intyg som beskriver den läropliktigas framsteg med bedömningen godkänd eller icke godkänd. Med detta intyg kan man söka sig vidare via det som kallas särskild prövning.

I nuläget gäller att man vid åländska gemensamma ansökan ansöker via prövning. Villkoren för särskild prövning kan förändras och det är viktigt att vårdnadshavare informerar sig om dem.

Flödesschema

15 augusti: Anmälan till bildningschef om läroplikt som fullgörs hemma. Plan för hur vårdnadshavaren planerar att genomföra undervisningen för kommande läsår bifogas.

September/första halvan av oktober: Gruppen kontaktar vårdnadshavarna och informerar om hur och när tillsynstillfället kommer att genomföras samt platsen för densamma.

19 november: Redogörelse för periodens arbete skickas in inför tillsynstillfället.

Senare delen av november/december: Det första tillsynstillfället genomförs samt dokumenteras.

December/januari: En kopia av redogörelse delges vårdnadshavare.

22 april: Redogörelse för periodens arbete skickas in inför tillsynstillfället.

Maj/första halvan av Juni: Det andra tillsynstillfället genomförs och intyg skrivs. En kopia av redogörelse delges vårdnadshavare.

Vårdnadshavarnas skyldigheter

En vårdnadshavare för ett läropliktigt barn som studerar hemma ska se till att barnet tillägnar sig sådana motsvarande kunskaper och färdigheter som anges i Ålands läroplan för grundskolan. Vårdnadshavaren ska informera sig om den arbetsplan som gäller i den skola i den kommun till vilken den läropliktiga hör. Den läropliktigas framsteg ska prövas i slutet av varje termin inom de ämnesområden som vårdnadshavaren har nämnt i redogörelsen för periodens arbete som skickas in inför tillsynstillfället.

Vårdnadshavaren för ett läropliktigt barn ska se till att barnet fullgör läroplikten. En vårdnadshavare för ett läropliktigt barn som inte fullgör sin läroplikt kan dömas till böter för försummad tillsyn över läropliktig.

Om vårdnadshavarna inte skriftligen delgett kommunen en övergripande plan i samband med anmälingen till hemundervisningen kommer kommunen att ta kontakt med vårdnadshavarna för att påminna om denna skyldighet. Om vårdnadshavarna trots påminnelsen inte delger kommunen en övergripande plan kommer rätten till hemundervisning att upphöra.

Vilka handhar prövningen

Bildningschefen utser representanter som handhar prövningen. Varje tillsynstillfälle handhas av två personer.

Referenser

LL om barnomsorg och grundskola (2020:32) del III § 1-2
LL om barnomsorg och grundskola (2020:32) del III § 27–30